

Thema 7 Spel en spelen

Onderdelen

- 1 Start
- 2 Annemaria Koekoek
- 2 Woordweb: spel
- 4 Spelen toen en nu
- 5 Spelen in Nederland
- 6 Afronding

Doelen

- Het gevoel krijgen dat het verleden er ook nu nog toe doet
- Het gevoel hebben dat de leerkracht jou en de andere kinderen goed wil leren kennen
- Tegelijkertijd ervaren dat Nederland een thuis kan bieden
- Plezier in spel en spelen en een goed gevoel krijgen
- Meer binding met de andere kinderen krijgen
- Het iets gemakkelijker vinden om contact te hebben met in Nederland geboren kinderen
- Ervaren dat samen regels maken leuk is en begrijpen dat spelregels belangrijk zijn

Kernwoorden

Het spel	Spelen
De spelregels	De spelletjes
Winnen	Verliezen
Gelijk spelen	De speelplaats
Hinkelen	Verstoppertje
Tikkertje	Stoepranden
De voetbal	De sport
Elastieken	Kaarten
De bordspelen	Het computerspel
De videogame	Knikkeren
Het toneelspel	De lego
De poppen	De blokken
De hoepel	Het klimrek
Eerlijk	Vals spelen

Toelichting

Dat spel en spelen voor kinderen van groot belang zijn, ook op school, is voor leerkrachten in Nederland vanzelfsprekend. Maar voor veel nieuwkomerskinderen geldt dat niet: veel kinderen en hun ouders komen uit landen waarin binnen de school geen of heel weinig ruimte was voor spel. Kinderen, maar zeker ook hun ouders, moeten in Nederland wennen aan het idee dat spelen ook leren is. Wel spelen kinderen overal op

de wereld. Die ervaringen en herinneringen zijn belangrijke bagage.

Kinderen die nieuw zijn in Nederland leren nieuwe spelletjes, maar hebben vaak ook volop herinneringen aan de spelletjes die zij in het herkomstland of op de plaatsen waar zij eerder verbleven hebben gespeeld. Deze les wil kinderen de mogelijkheid bieden om hun herinneringen aan spelen daar en spelen hier te verbinden. Daar aandacht aan geven betekent dat kinderen zich gezien en gehoord voelen. Dat helpt ook bij het verwerken van de cultuurschok die sommige (maar niet alle) kinderen ervaren.

Waarom is spel zo belangrijk voor nieuwkomers?

- Ze leren de nieuwe wereld via het spelen kennen en verwerken mede daardoor wat zij hebben meegemaakt. Spel van kinderen is een stukje van hun persoonlijkheid. Behalve dat het spelen een individuele uiting is, wordt het ook beïnvloed door hetgeen volwassenen stimuleren en afremmen binnen de opvoeding en hetgeen de algemene omgangsvormen voorschrijven. Het spel is deels een afspiegeling van de wereld om hen heen. Als kinderen migreren verandert die wereld en ook hun spel.
- Spel is voor nieuwkomers ook extra belangrijk omdat het een goede manier om in contact te komen met al die verschillende klasgenoten.
- Spel is ook een goede manier om in contact te komen met andere Nederlandse kinderen, bijvoorbeeld in de woonomgeving.

Materiaal

- Digibord of papier/viltstiften/afbeeldingen (onderdeel 3)
- Filmpje *Children Playing Around the World* (onderdeel 4)
- Werkblad Spel en spelen – Binnen spelen (onderdeel 5)
- Werkblad Spel en spelen – Buiten spelen (onderdeel 5)
- Werkblad Spel en spelen – Spelregels (onderdeel 5)

Voorbereiding

- Zorg in deze les voor voldoende ruimte om te spelen, bijvoorbeeld in een gymlokaal.
- Zet het filmpje alvast klaar op het digibord: www.youtube.com/watch?v=spVsC4xBYac

Tijdsindicatie totaal

105 tot 145 minuten

1 Start

Werkvorm Inleiding

Leerkracht Kom even terug op het vorige thema. Schrijf vervolgens het thema van vandaag op

het bord en vertel hoe deze les er globaal uit zal zien. Vertel dat de les over spel en spelen gaat. Over spelletjes in Nederland en in het land waar de kinderen oorspronkelijk vandaan komen. En geef aan dat er ook gespeeld zal worden.

Tijdsindicatie 5 minuten

2 Annemaria Koekoek

Werkvorm Spel als energizer

Leerkracht Vertel dat Annemaria Koekoek een spelletje is dat behalve in Nederland ook redelijk bekend is in andere landen. Wijs iemand aan die Annemaria is en laat dit kind met het gezicht naar een muur staan. De andere kinderen staan achter een lijn op ongeveer 10 meter afstand achter Annemaria. Het doel van het spel is om langzaam, en ongezien door Annemaria, naar voren te komen en haar aan te raken. Als dat lukt is er een nieuwe Annemaria Koekoek.

Annemaria zegt het langgerekte ‘... Annemariaaaaaaaa Koekoek’ en houdt de ogen naar de muur gericht. Terwijl Annemaria dit zegt, bewegen de kinderen zich naar voren. Zij stoppen met bewegen als Annemaria klaar is en zich razendsnel omdraait. Als deze dan nog iemand ziet bewegen, moet deze persoon terug naar de beginlijn. Sta geen discussie toe.

Variant Verander de manier van bewegen, bijvoorbeeld: kruipen, hinkelen, een dier nabootsen en dergelijke.

Leg de spelregels als volgt uit:

★ Je mag pas beginnen met naar voren bewegen als Annemaria begint met het noemen van de A (van Annemaria Koekoek) en geen moment eerder. Als Annemaria zich omdraait en jou ziet bewegen noemt zij jouw naam en moet je terug naar de beginlijn.

Wat Annemaria zegt is waar. Zij is de baas. Doe wat zij zegt. Probeer eerlijk te spelen. Annemaria kan ook door een jongen gespeeld worden.

Variant Kinderlied/energizer *Schipper mag ik overvaren?*

Vraag de kinderen in een lange rij te gaan staan aan één kant van het gymlokaal. Eén kind staat in het midden en is de schipper. De kinderen die in de rij staan, willen naar de andere kant ‘varen’. Ze zingen daarom: ‘Schipper mag ik overvaren, ja of nee?’ Waarop de schipper ‘ja’ antwoordt en de groep zingt: ‘Moet ik dan ook tol betalen, ja of nee?’

De schipper kan dan antwoorden: ‘nee’. Dan rennen de kinderen naar de overkant.

De schipper kan ook antwoorden: ‘ja’. Waarop de groep kinderen vraagt: ‘Hoe?’

De schipper vertelt dan hoe de kinderen naar de overkant mogen varen. Bijvoorbeeld door te hinkelen, achterstevoren te lopen, te schreeuwen enzovoort.

Als de schipper vertelt heeft hoe de kinderen precies moeten overvaren, gaan ze ‘varen’, de schipper probeert ondertussen de andere kinderen te tikken. Hij of zij moet hierbij ook hinkelen, achterstevoren lopen en dergelijke. Ieder kind dat getikt wordt, gaat de schipper helpen met tikken.

Tijdsindicatie 10 minuten

3 Woordweb: spel

Werkvorm Woordweb

Leerkracht Maak samen met de kinderen een woordweb over spel en spelen.

Materiaal Digibord of papier, viltstiften, afbeeldingen

Tijdsindicatie 10 minuten

4 Spelen toen en nu

Werkvorm Kringgesprek en spel

Leerkracht Vraag de kinderen naar hun spel nu en naar spel en spelen op plaatsen waar zij eerder verbleven. Bijvoorbeeld de spelletjes die zij deden in het land van herkomst, een vluchtelingenkamp of in een azc. Vragen die gesteld kunnen worden:

- Waar speel je?
- Met wie?
- Waarmee?
- Wanneer?
- Hoe speel je dat spel?
- Speel je in Nederland net zo als hoe je in ... speelde?
- Wat maakt spelen hier/daar leuker/minder leuk?
- Waarom moet je een spel eerlijk spelen?

Ter inspiratie kun je het filmpje *Children Playing Around the World* vertonen. Maar dit kan ook aan het eind van dit lesonderdeel.

Vraag de kinderen of zij een spel van vroeger kunnen voordoen of uitleggen en ga daarna in gesprek. Ga na of één van die spelen nu ook gespeeld kan worden. Het spel dat het vaakst genoemd wordt, of een makkelijker te spelen spel, kan in de klas worden gespeeld. Maar in een gymlokaal is er meer mogelijk. Overleg met de kinderen wat er nodig is voor het spel en wat de spelregels zijn.

Materiaal Digibord, vel papier, filmpje *Children Playing Around the World:*
www.youtube.com/watch?v=spVsC4xBYac

Tijdsindicatie 20 tot 60 minuten

5 Spelen in Nederland

Werkvorm Kringgesprek en invullen werkbladen

Leerkracht De kinderen zullen intussen een aantal in Nederland veel gespeelde spelletjes en spelen kennen. Vraag welke spelletjes op de werkbladen 'Binnen spelen' en 'Buiten spelen' ze kennen en laat ze in het Nederlands en/of in hun eigen taal, als dat lukt, de naam van het spel opschrijven. Benoem samen eventueel andere spelletjes die kinderen in Nederland spelen.

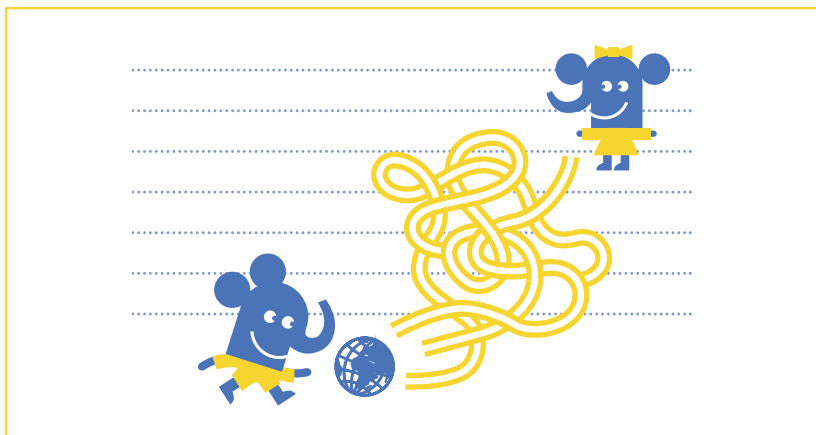
Beginzinnen

Bespreek met de kinderen hoe je laat zien dat je mee wilt spelen. Laat ze het voor-
 doen. Schrijf enkele beginzinnen op, bijvoorbeeld:

- Mag ik meedoen?

Detail werkblad

- Welk spelletje zullen we doen?
- Ik wil graag ...
- Dat vind ik leuk/dat vind ik niet zo leuk.

Spelregels afspreken

Leg uit dat het succes van een spel mede afhangt van de spelregels. Spreek met de kinderen enkele eenvoudige spelregels af voor spelletjes in de klas en op het schoolplein. Laat kinderen die naspelen in een tableau vivant. Leg de regels vast en maak er bijvoorbeeld een foto van voor in de klas.

Gebruik het werkblad 'Spelregels' om de kinderen de spelregels over te laten nemen. Een andere mogelijkheid is dat leerlingen op het werkblad een tekening maken van een spel dat zij leuk vinden. Of zorg ervoor dat ze later een foto in kunnen plakken van deze les.

Variant Op sommige scholen spelen kinderen met de zogeheten Strippen Zieher. Dit is een soort houten tol waarin een wasco of potlood wordt geklemd en waarbij twee tot acht kinderen samenwerken aan één tekening. Een van de pilotscholen was erg positief over dit spel.

Materiaal Werkblad Spel en spelen – Binnen spelen, werkblad Spel en spelen – Buiten spelen, werkblad Spel en spelen – Spelregels

Tijdsindicatie 60 minuten

6 Afronding

Werkvorm Groepsgesprek

Leerkraft Bespreek met de kinderen wat ze van dit deel van de lessen vonden. Noem even-

tueel de lesonderdelen nog. Vraag wat ze het leukst vonden en wat ze niet leuk vonden. Ga na of ze thuis nog met deze onderwerpen bezig zijn geweest. Kondig de volgende les aan.

Tijdsindicatie 5 minuten

Praktijkervaringen

‘De kinderen noemen allerlei soorten spelen. En ook worden woorden als ‘winnen’, ‘alleen spelen’ en ‘samen spelen’ genoemd. De kinderen vinden het allemaal vervelend als ze verliezen. Het leukste van spelletjes doen is als je wint...’

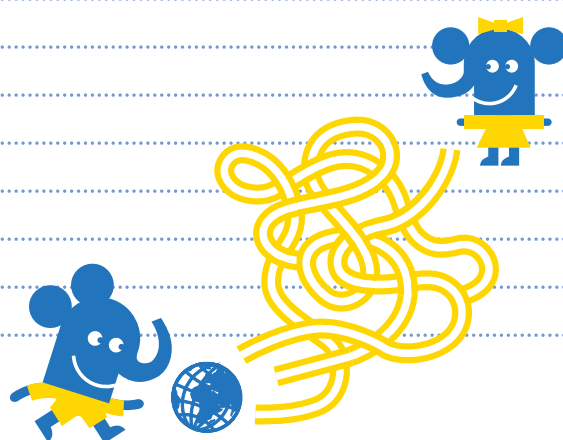
‘Ik doe de spelen in de gymzaal. Dat is ideaal. Iedereen wil wel iets over een spel uit zijn/haar land/cultuur vertellen en het liefst dat spel met elkaar spelen. Deze les krijgt nog een vervolg dus, want lang niet iedereen is aan de beurt geweest. Bovendien leren wij zo ook nieuwe spelletjes en zij leren hoe je een spel duidelijk moet uitleggen/voordoen.’

‘Op mijn azc-school vraag ik: ‘Welke spelletjes deden jullie?’ Ik geef ze een tekenvel en laat het in vieren vouwen en ze tekenen op mijn verzoek in elk vak een spelletje. Later leggen de kinderen uit hoe de spelletjes gespeeld worden en die spelen we dan: sjoelen, knikkeren, memorie, en elastieken in de gang. Als ik ook meedoe, worden ze steeds enthousiaster.’

Werkblad **Spel en spelen – Spelregels**

Schrijf hier de spelregels op.

Maak een tekening/collage van een spel.

Werkblad Spel en spelen – Buiten spelen

